

Motion till riksdagen 2025/26:3103

av **Mathias Bengtsson (KD)**

Utbildningar på landsbygden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur fler utbildningar kan finnas i hela landet utan att tappa i kvalitet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige står inför ett växande problem när det gäller kompetensförsörjningen i våra landsbygdskommuner. När utbildningsmöjligheterna koncentreras till större städer och utbildningar läggs ner på mindre orter blir det svårare för unga att utbilda sig utan att flytta. Följden blir att många kommuner får svårt att rekrytera den behöriga personal som behövs i välfärden.

Ett tydligt exempel är Dalarna. När förskollärarytbildningen vid Högskolan Dalarna lades ner gick möjligheten att utbilda sig nära hemorten förlorad för många. Det har i sin tur försvårat rekryteringen till förskolorna i länet. Detta samtidigt som Skolverket varnat för att bristen på förskollärare kommer att bli särskilt stor under de kommande åren. Prognoserna pekar på att Sverige år 2038 riskerar att sakna över tiotusen behöriga förskollärare och lärare om inga strukturella förändringar görs.

Nu har möjligheten att läsa till förskollärare återkommit från 1 januari 2025, genom distansutbildning från Karlstad universitet förlagd till lärcentra i Mora och Ludvika. Det är tack vare dessa lärcentra som möjligheten finns. Men på många platser i Sverige saknas denna möjlighet.

Problemet är inte unikt för Dalarna utan gäller stora delar av landet. Flera kommuner på landsbygden driver i dag lärcentrum, ofta i anslutning till den kommunala vuxenutbildningen. Dessa fungerar som lokala studieplatser för distansstudenter. Men renodlade distansutbildningar riskerar att ge en sämre studiemiljö och lägre kvalitet, eftersom studenter blir isolerade och saknar den gemenskap som stärker både motivation och lärande.

Här finns dock ett mellanting som kan göra stor skillnad. Några lärosäten har som sagt börjat använda lärcentrum som små lokala campus där studenter samlas i en klass, följer föreläsningar via länk och får stöd på plats. Erfarenheter från bland annat KTH och Högskolan Väst visar att detta stärker utbildningarnas kvalitet och ger distansstudenterna en likvärdig upplevelse jämfört med traditionella campusstudier.

Trots att många kommuner är redo att ta emot utbildningar på sina lärcentrum är det i dag få universitet och högskolor som väljer att använda sig av denna möjlighet. Orsakerna är flera. Systemet med finansiering och takbelopp gynnar traditionella campusmodeller och skapar inga starka incitament för decentraliserade utbildningar. Samtidigt finns farhågor om att kvaliteten kan bli lidande, men forskning och pilotprojekt visar att detta inte behöver vara fallet när det finns rätt stöd och pedagogisk utformning.

Här behöver staten ta ett tydligare ansvar och stötta lärcentrum och lärosäten att kunna samverka mer. Samtidigt krävs investeringar i lärcentrumen så att de kan erbjuda studiemiljöer av hög kvalitet med teknik, stödpersonal och studievägledning på plats.

Detta är både en rättvisefråga och en fråga om Sveriges framtida utveckling. I dag bromsas många landsbygdskommuners utveckling eftersom det saknas utbildad personal. Genom att fler högskolor kan lägga ut utbildningar på lokala lärcentrum kan unga få chansen att utbilda sig nära hemorten, samtidigt som kommunerna får den kompetens de behöver. På det sättet stärker vi både landsbygden och hela Sverige.

Mathias Bengtsson (KD)